

Ota Atsushi, *Changes of regime and social dynamics in West Java. Society, state and the outer world of Banten 1750-1830* (TANAP monographs on the history of the Asian-European interaction II; Leiden, Boston: Brill, 2006, xx + 275 blz., €73,-, ISBN 90 04 15091 9).

Any scholar interested in the seventeenth and eighteenth centuries history of Asia (or parts of Southern Africa) must be deeply grateful to the bureaucrats of the VOC, who plied their pens in the cold of The Hague and the humidity of the tropics, creating archives from The Hague to Decima. Their surviving paperwork is fundamental to any study of relationships among the rising powers of Northern Europe, their southern neighbours from Spain and Portugal, and the myriad polities and societies which produced the commodities, provided the labour, and consumed the products carried by Company ships. We are fortunate that the impressive TANAP project is not only providing us with increasingly easy access to this wealth of documentation (<http://databases.tanap.net/vocrecords/>), but has also succeeded in training a new generation of scholars, recruited from regions where the VOC was active. Their dissertations provide reassurance that palaeographic and linguistic barriers will continue to be overcome, and new interpretations of Company material will further enrich the discipline.

The second volume in the TANAP monograph series is Ota Atsushi's *Changes of Regime and Social Dynamics in West Java*, which effectively displays the range and continuity of VOC data, and supplements this with scattered Javanese, Indonesian, Chinese and Japanese sources. The diverse results are illustrated by Ota's appendices, which include a revised genealogy of the Banten sultans and a sketch of changing administrative structures, much data on black pepper (drawn primarily from the Company financial ledgers of the Boekhouder-Generaal at Batavia), and some on sugar, plus interesting, if fragmentary, census information from a Javanese manuscript, and incidental shipping reports. The book as a whole is rich in detail, and will offer a rewarding read to anyone interested in the history of the period. However, the drawbacks of the VOC documents are also apparent. Like all archives generated by external agencies emphasising economic exploitation, those of the VOC focus on commerce, commodity production and the political mechanisms necessary to the peaceful pursuit of profit. They tend to ignore subsistence-oriented agriculture, and cultural or religious life, dimensions of crucial interest to local societies.

Dr Ota presents Migdal's model of the 'state-in-society' as the analytic framework of his study. However, this seems somewhat pro forma, and although Migdal's theory is mentioned in the conclusion, it contributes little in the way of theoretical sophistication or comparative potential. Dr Ota feels more comfortable following the logic of the archives and surveying the content of relevant work (although unfortunately he was unable to consult a 2003 dissertation at Hull on much the same topic). It is doubtful, however, if anyone could surpass Dr Ota's diligence in deciphering and ordering the VOC

data on Banten. The bulk of *Changes of Regime and Social Dynamics in West Java* comprises a detailed, interesting but conventional narrative of Banten's history. The book is divided into seven chapters (159 pp.), a four page conclusion, and an impressive coda of notes (55 pp.), appendices (38 pp.) and bibliography. (24 pp.)

The first two chapters introduce the setting (Chapter One), and 'State, Society and Village' (Chapter Two). The emphasis is upon the economy. Since pepper was so important to the Company, Dr Ota has been able to compile impressive-looking tables and graphs, while according taxation a central role in his account of the political system. Islam was prominent in Banten's often turbulent history, but was only of interest to the Company as a negative political or religious force; consequently, it is sparsely documented. Dr Ota's work reflects this, offering a somewhat cursory page and a half summarising the literature (32-34), and passing acknowledgement of religion's role in the great rebellion of 1750-1752 (Chapter Three). The remaining chapters follow a chronological course, looking at Dutch intervention, pepper deliveries, and administrative reform. Chapter six is refreshing, in that it looks at economic change and inter-regional trade beyond the confines of the VOC, describing the rise of an Anglo-Chinese partnership which presages the trends of the later nineteenth century. This is the material which leads Dr Ota to his most interesting conclusion (161): 'It was no internal situation but the shifting world economy that brought structural change to the sultanate.'

The title of Dr Ota's book gives a somewhat misleading impression of its contents. Regime change, no doubt, refers to the transitions from Sultan to VOC, from Dutch to British and back again. This could offer opportunities for comparison on many levels, but Dr Ota concentrates on administrative consolidation. Social dynamics, as a flag, can cover a wide variety of exotic cargoes. This dissertation, however, avoids the challenging in favour of the meticulous. While careful attention is paid to contributions by earlier writers, such as Johan Talens (whose 1999 study of Banten between 1600 and 1750 covered similar themes for an earlier period), there is little sense of intellectual engagement beyond the factual. This is a pity, because Dr Ota's careful research has enabled him to build up an impressive picture of Banten's economy and administration. We should all be grateful for this, and hope that as this young scholar's career progresses he will have the confidence to reflect upon the wider meaning and theoretical implications of his work.

Heather Sutherland

Parmentier, J., *Noord-Zuid in Oost-Indisch perspectief* (Zutphen: Walburg Pers, 2005, 192 blz., €22,95, ISBN 90 5730 368 X).

In juni 2002 vond in Antwerpen en Middelburg een congres plaats over het thema dat ook de titel is van de bovengenoemde bundel. In een elftal voordrachten belichtte daar een groep specialisten in de maritieme en overzeese geschiedenis (zes Nederlanders en drie Belgen plus een Indiër en een Deen) de rol van Zuid-Nederlanders en Zeeuwen bij de totstandkoming van de VOC, en aspecten van hun onderlinge verhouding binnen het kader van de compagnie tot in de achttiende eeuw. De organisatoren besloten tot publicatie van de voordrachten, met de hier besproken, verzorgd uitgegeven bundel als resultaat. Het is een beetje jammer dat hij pas drie jaren na het VOC-jaar 2002 verschijnt, het blijkbaar onvermijdelijke lot van vele congresbundels, maar het gepresenteerde historische beeld is gelukkig nog steeds geldig. De lezer krijgt een uitstekend idee van de invloed van de (technische en handels)kennis en het kapitaal van vooral Antwerpenaren bij het op de rails zetten van de overzeese handel van Holland en Zeeland; hij wordt op heldere en gedetailleerde manier geïnformeerd over de Nederlandse, Europese en internationale context waarbinnen de Nederlandse overzeese expansie zich in de beginfase, maar ook in de achttiende eeuw afspeelde. Alle auteurs presenteren hun verhaal tegen de achtergrond van de Nederlandse expansie in Oost-Azië: de vlag dekt derhalve de lading: de lezer van de bundel krijgt precies wat de titel belooft.

Het is van ondergeschikt belang, maar ook deze congresbundel gaat □ zoals al zijn soortgenoten □ mank aan een gebrek aan eenheid in schrijfstijl. Echt hinderlijk is dat in dit geval niet, alle auteurs vertellen met kennis van zaken en onderhoudend over hun vakgebied. Een keuze uit de bijdragen, in alfabetische volgorde op de namen van de auteurs. Blussé schetst het leven van Pieter Nuyts (1598-1655), als zoon van een uitgeweken Antwerpse textielhandelaar geboren in Middelburg, een man ‘met een wakker verstand’, met behulp van connecties snel gestegen in de VOC-hiërarchie, maar door karakter en onhandig gedrag in Japan en China gevallen van gouverneur van Formosa tot gevangene van de shogun in Hirado en uiteindelijk toch nog geëindigd als hoge ambtenaar in het Zeeuwse Hulst. In Japanse gevangenschap ontpopte hij zich als auteur van geschriften over de olifant en de bronnen van de Nijl, en als pleitbezorger van de vestiging van een Nederlands handelskantoor bij Nagasaki. Degryse belicht de inbreng van een aantal Zuid-Nederlandse kapitaalkrachtige immigranten, die zich, hoewel niet behorend tot de financiële Antwerpse elite, door hun durf en inzicht tussen 1585 en 1600 ontwikkelden tot vermogende ondernemers, die via hun financiële inbreng, handelsnetwerken en opvattingen over handeldrijven aanzienlijke invloed hadden op de vroeg-zeventiende-eeuwse groei van de economie in de Noordelijke Nederlanden. Den Heijer maakt duidelijk dat de groei van de kleine (parten)rederij met een korte levensduur (in de zestiende eeuw in de Noordelijke Nederlanden de gebruikelijke organisatievorm in de scheepvaart) naar de voorcompagnie (en uiteindelijk de VOC) met zijn scheiding tussen kapitaalverstrekker en